

MARCSÁK GERGELY

NÉMA NAPTÁRÁRUS

Két napja múlt karácsony, anyuval ketten voltunk odahaza. Kora délelőtt a nappaliban hasaltam, és a Jézuskától kapott játék Kalasnyikovval lőttem a hálószobába. Szenteste egy régi magazinban az éjjeliszekrény alatt megtaláltam egy öltönyös férfi portréját, kitéptem, és apuval a videólejátszó üres dobozára ragasztottuk célpontnak. Anyu főzött és mosogatott, néha kilépett, és maradék ünnepi falatokat dobott Darlingnak. – Legyen neked is karácsony – szolt a kutyához, befelé jövet pedig az előszobából rám pillantott.

– Mit ártott neked Gorbacsov, hogy annyit lövöldözzöd?

– Ki? – kérdeztem csodálkozva, de már bent is volt a konyhában, nem válaszolt.

Ugyan nem ártott semmit, Gorbacsov mégis ideális célpont volt. A puska elég erős, hogy színes történései átüssék a portrét és a doboz egyik falát, így az összes golyó egy helyre gyűlt. Túl könnyű, kisebb célpontot kell keresni – gondoltam, és a lövöldözést megunva a kandallóhoz támasztottam a fegyvert. Megpróbáltam csendben levenni egy szaloncukrot a karácsonyfáról, nehogy hallható legyen az aranypapír zizegése. Apu mindig ugyanígy csinálta, ráadásul olyan ügyesen csavarta vissza a cukropapírokat, hogy csak a huzat árulkodott a lopásról szellőztetéskor, mert hintázni kezdtek az ágakon.

Darling ugatott.

– Nézd meg, hogy ki az! – szolt anyu a konyhából.

Papucsot húztam, és egy szál pólóban szaladtam a kiskapuhoz. Odalent egy férfi állt kopott bakancsban, farmerben, foltos tavaszi dzsekiben, micisapkával a fején. Kezében tömött reklámszatyor.

– Dobrój deny – mondtam neki, de nem válaszolt, ezért felemeltem mutatóujjamat, jelezve, hogy várjon egy kicsit, és visszarohantam a házba. Nyitva hagytam magam mögött a kiskaput és a bejárati ajtót is.

– Szerintem a néma naptárás – mondtam anyunak.

– Akkor hívd be – válaszolta, de már látta, hogy fölösleges, mert vendégünk a küszöbön toporgott.

Máskor is volt már nálunk a naptárás, és anyu ezúttal is behívta a konyhába, legyintve, hogy nem kell lehuzakodnia. Ettől a magas, sovány, sötét embertől mindig tartottam egy kicsit, különösen azok a nyögései és furcsa hangjai voltak ijesztőek, amiket a naptárak bemutatása közben hallatott.

Csodáltam is, hogy néma létére milyen hangos tud lenni, de később anyu Bödő bácsi példáján elmagyarázta, hogy a siketek korábban nem tanulhattak meg beszélni. Bödő bácsi asztalos volt, és a falusiak azt mondták, hogy süketnéma. Egyszer azonban a rendelésre készített bejárati ajtónkat állította a helyére, és egy vödörben matatva szegeket keresett, a rossznak, görbének vélt szegeket pedig eldobálta, és minden alkalommal annyit mondott, mintha csak krákogna, hogy brakk.

Pakolta hát a konyhaasztalra színes kalendáriumait a naptárárus, a pravoszláv egyház arany glóriás szentjei ültek mindegyiken, és mire a reklámszatyor kiürült, anyu frissen készített kolbászos rántottát tett a férfi elé. Torzonborz fekete szakállal keretezett szájába úgy gyűrte be a meleg ételt és a vastagon szelt fehér kenyeret, mintha napok óta nem evett volna. Hosszúorkás orra, táskás szeme és redős homloka mégis olyan boldog nyugalmat árasztott, akárcsak az ortodox szenteké.

Anyu szokás szerint vásárolt két naptárat, habár minden évben a magyar újság mellékletét használtuk, azt ragasztottuk a spájzajtóra. Csakhogy volt ennek a portékának egy különleges tulajdonsága: megjósolta a jövőt. Innen tudta anyu, hogy mikor kell a krumplit vetni, mikor fog fialni Darling, melyik év lesz esős és melyik aszályos. Azt is ebből tudta meg, hogy a rubel meg fog szűnni, de akkoriban még nem hitt annyira a jóslatnak, hogy a család minden megtakarítását ingóságokra cserélje, ezért csak egy kistraktort vett ekével, boronával és utánfutóval, nekem pedig lett egy köteg játékpénzem. Szerettem volna én is tudni a jövőt, de éppen csak tanulgattam még a cirill ábécét, ezek a cicomás templomi betűk meg amúgy sem hasonlítottak semmire.

Végül a férfi összeszedte naptárait, felállt az asztaltól, néma főhajtással megköszönte az ételt, és amilyen váratlanul jött, éppen úgy távozott is. Csak a bakancsáról leolvadt sáros hólé maradt utána a konyhapadló négyzetmintás linóleumán.